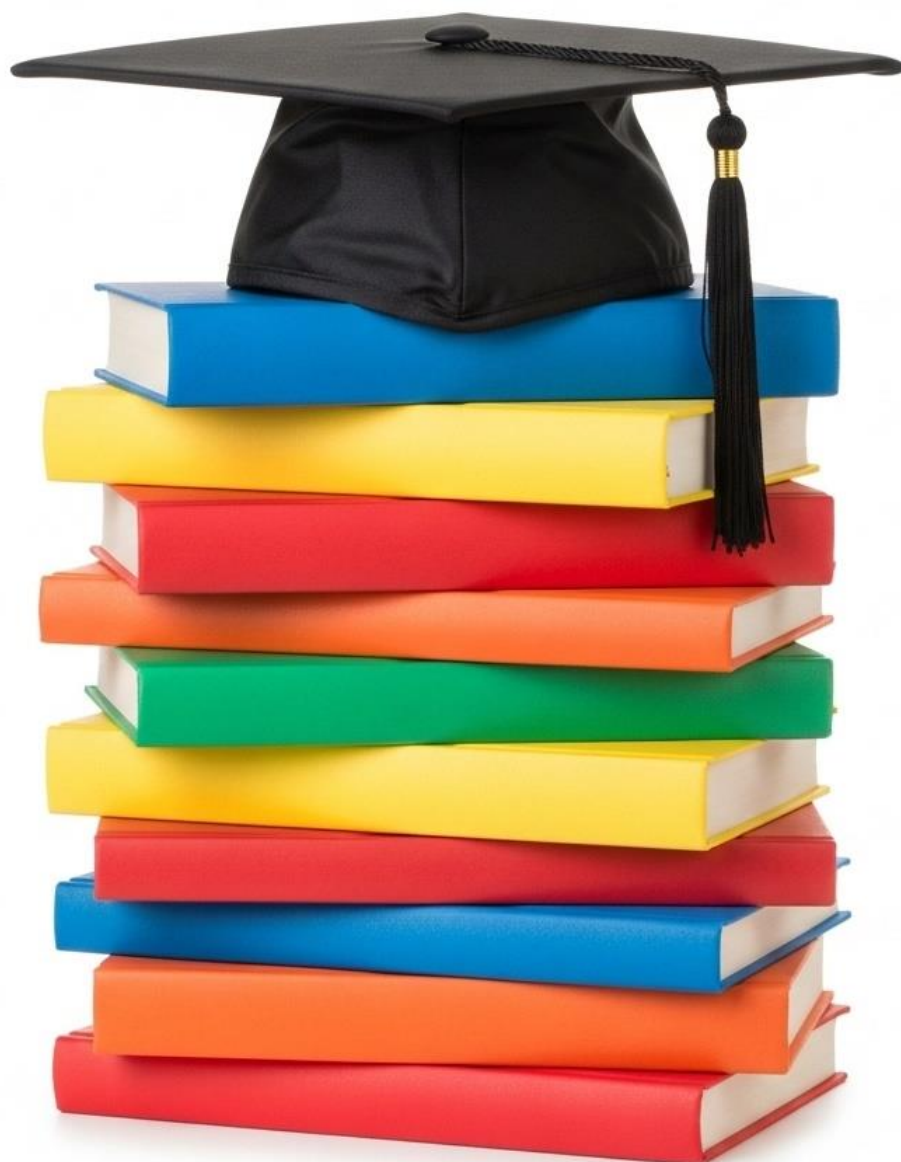




**SOPRONI
EGYETEM** |

LÁMFALUSSY SÁNDOR
KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI
KAR



TANULMÁNYKÖTET 2025

Válogatás a Széchenyi István Doktori Iskola hallgatóinak munkáiból

Szerkesztette: Obádovics Csilla, Resperger Richárd

TANULMÁNYKÖTET 2025

Válogatás a Széchenyi István Doktori Iskola hallgatóinak munkáiból

Szerkesztette:

Obádovics Csilla, Resperger Richárd



SOPRONI EGYETEM KIADÓ

SOPRON, 2025

Közreadja: a Soproni Egyetem Széchenyi István Gazdálkodás- és Szervezéstudományok
Doktori Iskolája

A kötetben megjelent írások szakmai lektorálása kettős vak bírálati rendszerben történt.

Felelős kiadó: Prof. Dr. Fábián Attila
a Soproni Egyetem rektora

Szerkesztők:

Prof. Dr. Obádovics Csilla, Dr. Resperger Richárd

Szakmai lektorok:

Dr. habil. Baranyi Aranka, Prof. Dr. Bártfai Zoltán, Dr. Bartók István,
Bazsóné Dr. Bertalan Laura, Dr. Bednárík Éva, Dr. Cziráki Gábor, Prof. Dr. Dunay Anna,
Dr. Faragó Beatrix, Dr. Hegedűs Szilárd, Dr. Hoschek Mónika, Dr. Keresztes Gábor,
Dr. habil. Koloszar László, Dr. Kópházi Andrea, Dr. habil. Malatyinszki Szilárd,
Dr. Németh Nikoletta, Prof. Dr. Obádovics Csilla, Dr. Palanca Attila,
Pappné Dr. Vancsó Judit, Dr. habil. Papp-Váry Árpád, Dr. Pirger Tamás,
Dr. Prihoda Emese, Dr. Resperger Richárd, Dr. Süle Edit, Dr. habil. Szabó Zoltán,
Prof. Em. Dr. Székely Csaba, Dr. Szóka Károly, Dr. Szőke Tünde Mónika,
Dr. Takáts Alexandra, Dr. Tóth Zsolt György

Borítókép: Google Gemini (AI által generált tartalom)

Tördelőszerkesztő: Dr. Resperger Richárd

ISBN 978-963-334-555-9 (pdf)

DOI: [10.35511/978-963-334-555-9](https://doi.org/10.35511/978-963-334-555-9)

Creative Commons license: CC BY-NC-SA 4.0 DEED



Nevezd meg! - Ne add el! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi
Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International

ELŐSZÓ

Ez a tanulmánykötet a Soproni Egyetem Széchenyi István Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskolája doktorandusz hallgatóinak válogatott munkáit gyűjti egybe, bemutatva az intézményünkben folyó doktori képzés sokszínűségét és tudományos megalapozottságát.

A most megjelenő kötet 22 magyar nyelvű írást tartalmaz, melyek szerzői a jelenlegi aktív doktoranduszaink és adott esetben témavezetőik. A tanulmányok jól tükrözik az elméleti alapokat, a gyakorlati alkalmazhatóságot és az interdiszciplináris megközelítést, amelyek gazdagítják a modern tudományos kutatás sokszínűségét. A kötetben könyvismertetések is helyet kaptak, amelyek segítik az olvasókat abban, hogy szélesebb rálátást kapjanak néhány kapcsolódó tudományos irodalomra.

A kötet célja nem egyszerűen a hallgatók kutatási eredményeinek bemutatása, hanem egyúttal ösztönzőként is szolgál a tudományos párbeszédre, a szakmai fejlődésre és a jövőbeni együttműködések kialakítására. Bízunk benne, hogy e válogatás hozzájárul a doktori iskolában folyó képzés fejlődéséhez, valamint szélesebb értelemben a hazai és nemzetközi tudományos élethez egyaránt.

Köszönetünket fejezzük ki valamennyi szerzőnek, akik elkötelezett munkájukkal hozzájárultak a kötet létrejöttéhez, továbbá a hallgatók témavezetőinek, akik folyamatosan segítik a doktoranduszok tudományos és szakmai fejlődését.

Köszönjük a lektorok áldozatos munkáját is, akik hasznos szakmai tanácsaikkal és jobbtó szándékú észrevételeikkel segítették a hallgatókat a kötetbe kerülő írásuk átdolgozásában, ki egészítésében, hogy még értékesebb és színvonalasabb írásokat adhassunk közre.

Hasznos időtöltést, kellemes szakmai feltöltődést kívánunk a tanulmánykötet olvasása során!

Sopron, 2025. június 1.

*Obádovics Csilla,
a Doktori Iskola vezetője*

*Resperger Richárd,
a Doktori Iskola titkára*

TARTALOMJEGYZÉK

TANULMÁNYOK	7
Innovációs beruházások sikerének mérése: Magyar vállalatok pénzügyi elemzése (Fókuszban a közép- és nagyvállalatok) Angyal Viktória – Vajai Balázs	8
Az Ipar 4.0 hatása a logisztikai munkakörökre: Napjaink kihívásai Balázs-Kalász Adrienn	27
A körforgásos gazdaság vállalati alkalmazása – a Cradle to Cradle Certified szabvány használatának tapasztalatai Kriza Máté	45
A felelős vállalat és a fenntarthatóság kapcsolata a hazai KKV szektorban Mészáros Ádám	63
A hazai agrárinnovációs ökoszisztéma és az agrár szektort érintő, digitális fejlesztésekkel megoldható kihívások bemutatása Holán Balázs Márk	78
Nyugat-dunántúli multinacionális autóipari vállalatok szervezet-fejlesztési célú vizsgálata – egy kvalitatív kutatás eredményei strukturált mélyinterjúk alapján Kovácsné Laczkó Éva Mária	88
A karbantartási tevékenység digitális átalakításához szükséges képzési igények vizsgálata Rostás Sándor	102
Bürokratikus szervezetek fenntarthatósági intézkedéseinek és vezetőik egyéni fenntarthatósági attitűdjeinek vizsgálata Kulbert Gábor – Ionescu Astrid	112
Kapcsolódási lehetőségek idős és fiatalok között: a generációk közötti kapcsolatok iránti nyitottság és azok lehetséges formáinak elemzése az osztrák–magyar határtérség egyetemistáinak körében Takács-Pakai Dorottya	125
Fenntarthatóság vagy praktikum – Home office trendek vizsgálata napjainkban Magyarországon Ionescu Astrid – Kulbert Gábor	138
A reziliencia szerepe a hétköznapiak megélésében Kópházi Andrea – Löwe Éva – Obádovics Csilla	148

A pénzügyi öngondoskodási portfóliók jellemzői	
Kovács Zoltán	163
Finanszírozási és együttműködési lehetőségek egy fenntartható egészségügyért – Heves vármegye egészségügyi ellátásszervezési modellkísérlet	
Stankovics Éva	175
A gyermekkori elhízás hosszú távú társadalmi költségei és a compliance szerepe a prevencióban	
Kovács Erika – Kelen Andrea	197
Márkahűség = Örök Hűség? Miért mondunk igent újra és újra?	
Jámbori Zsuzsanna – Bednárík Éva	212
Gyógyfürdővárosok online identitása	
Horváth Kornélia Zsanett	231
A pozitív pszichológia és az országimázs kapcsolata turisztikai szemszögből	
Szántó Dóra	247
KÖNYVISMERTETÉSEK	264
Modern vállalatértékelés	
Fábiánné Játékos Judit Ilona	265
A projektmenedzsment alapjai I.-II.	
Horváth Géza Sándor	270
Találd ki, valósítsd meg, légy sikeres! Innovációmenedzsment ismeretek és tapasztalatok	
Horváth András – Széles Zsuzsanna	277
Felelős és fenntartható vállalat	
Mészáros Ádám	281
Adatelemzés üzleti, közgazdasági és szakpolitikai döntésekhez	
Holán Balázs Márk	286

Kapcsolódási lehetőségek idősök és fiatalok között: a generációk közötti kapcsolatok iránti nyitottság és azok lehetséges formáinak elemzése az osztrák–magyar határtérség egyetemistáinak körében

Takács-Pakai Dorottya¹

Absztrakt:

Az előregedő társadalom és a generációk közötti távolság növekedésének kontextusában a kutatás célja annak feltárása, hogyan viszonyulnak az osztrák–magyar határ régió egyetemi hallgatói a generációk közötti programokhoz, valamint mennyire nyitottak az ilyen típusú kezdeményezésekben való részvételre. A kutatás emellett arra is törekszik, hogy azonosítsa azokat a programtípusokat, amelyek elősegíthetik a különböző korcsoportok közötti kapcsolatokat. A kutatás online kérdőíves adatfelvétellel zajlott, amelyben 819 osztrák és magyar egyetemi hallgató vett részt. A vizsgálat a generációk közötti programokkal kapcsolatos attitűdöket mérte, valamint nyitott kérdéseken keresztül programjavaslatokat gyűjtött. Az adatok statisztikai elemzését a két ország mintáinak összehasonlítása követte, míg a nyitott kérdésekre adott válaszok tematikus kategóriákba sorolva kerültek feldolgozásra. Az eredmények szignifikáns különbségeket mutattak a nyitottság mértékében: az osztrák hallgatók nagyobb érdeklődést mutattak a generációk közötti együttműködés iránt, míg a magyar válaszadók körében gyakrabban jelent meg az elutasítás. A válaszadók számos konkrét programötletet fogalmaztak meg, például kulturális és szabadidős tevékenységeket, beszélgetésalapú interakciókat, idősök digitális kompetenciáinak fejlesztését, valamint önkéntességen alapuló mentorprogramokat. A kutatás hozzájárul a generációk közötti attitűdök megértéséhez egy határ régiós kontextusban, és rávilágít a generációk közötti párbeszéd társadalmi jelentőségére. A gyakorlati eredmények hasznosak lehetnek intézmények és döntéshozók számára intergenerációs programok kialakításához, hiszen ezek nemcsak demográfiai válaszreakciók, hanem a társadalmi kohézió és emberibb együttélés alapjai is lehetnek.

Kulcsszavak: generációk, attitűdök, egyetemi hallgatók, határ régió, társadalmi kohézió

JEL-kódok: J14, J15, J19, Z13

Opportunities for Connection Between Older and Younger People: An Analysis of Openness to Intergenerational Relationships and Their Possible Forms Among University Students in the Austrian–Hungarian Border Region

Abstract:

In the context of an ageing society and increasing intergenerational distance, the aim of this study is to explore how university students in the Austrian-Hungarian border region perceive intergenerational programs and how open they are to participating in such initiatives. The research also seeks to identify the types of programs that could foster stronger connections between different age groups. The study was conducted using an online questionnaire completed by 819 Austrian and Hungarian university students. The survey measured attitudes towards intergenerational programs and collected suggestions through open-ended questions. The collected data were analysed statistically, with a comparative focus on the two national samples. The open-ended responses were analyzed by grouping them into thematic categories. The results revealed significant differences in the degree of openness: Austrian students showed

¹ Takács-Pakai Dorottya, doktorandusz

Soproni Egyetem Lámfalussy Sándor Közgazdaságtudományi Kar, Széchenyi István Doktori Iskola
(PakaiDorottya@phd.uni-sopron.hu)

greater interest in intergenerational cooperation, while rejection was more frequent among Hungarian respondents. Participants proposed numerous specific program ideas, such as cultural and leisure activities, dialogue-based interactions, digital skill development for older adults, and volunteer-based mentoring programs. This study contributes to a deeper understanding of intergenerational attitudes in a cross-border context and highlights the social importance of fostering intergenerational dialogue. The practical findings may be valuable for institutions and policymakers in designing intergenerational programs, as such initiatives are not only demographic responses but also key elements in strengthening social cohesion and fostering more humane coexistence.

Keywords: generations, attitudes, university students, border region, social cohesion

JEL Codes: J14, J15, J19, Z13

1. Bevezetés

A népesség elöregedése a 21. század egyik legfontosabb demográfiai kihívásának tekinthető. Ezen társadalmi tendencia alatt az idősebb emberek arányának növekedését értjük, ami a fiatalok arányának csökkenésével jár együtt (Rychtaříková, 2019). Ennek következményeként az elmúlt évtizedekben jelentősen megváltozott a népesség életkor szerinti struktúrája. Az idősebb emberek száma és aránya növekedett és így ez a korcsoport egyre relevánsabbá vált (Zniva, 2016).

A népesség elöregedése nem tekinthető negatív problémának, amely azonnali beavatkozást igényel, hanem a társadalom fejlődésének alapvető és szükségszerű folyamataként kell kezelni. Azonban a változás társadalmi instabilitáshoz, bizonytalansághoz és az öregség képének változásához vezet. Negatív tendenciák figyelhetők meg az egyes generációk más generációk iránti attitűdjében (Hofmeister-Tóth et al., 2021).

Megfigyelhető, hogy a hagyományos családszerkezetek eltűnnek és a nukleáris családok válnak jellemzővé, ami az idősekkel kapcsolatos attitűdök változásához vezethet (Kutlu et al., 2012). Emellett jellemző az intergenerációs kapcsolatok folyamatosan csökkenése (Endter, 2021). Mindezek következtében az ageizmus jelenségének leküzdése és csökkentése egyre fontosabbá válik (Hofmeister-Tóth et al., 2021). Az idősebb emberek egyre inkább a kutatások fókuszába kerülnek. Az idősekkel szembeni attitűdök és viselkedések jobb megértésére irányuló törekvés egyre nagyobb jelentőséggel bír (Drury et al., 2016). Az ageizmus leküzdéséhez olyan kultúrát kellene népszerűsíteni, ahol megjelenik a minden életkor iránti tisztelet (Swift et al., 2018). Éppen ezért olyan stratégiákra van szükség, amelyek felismerik ezeket a demográfiai változásokat és alkalmazkodnak hozzájuk (Hablicsek & Pákozdi, 2004).

A generációk közötti interakció a leghatékonyabb eszköz lehet a sztereotípiák lebontására és az ageizmus mérséklésére (Pettigrew & Tropp, 2008). E megállapítás kiemelt jelentőséggel bír a jelen vizsgálat szempontjából, hiszen feltételezhető, hogy az ilyen típusú kapcsolódásokhoz való viszonyulás nemzetközi összehasonlításban is eltérő lehet. A kutatás hipotézise, hogy a generációk közötti programok iránti nyitottság jelentős különbségeket mutat az osztrák és magyar határtérség egyetemi hallgatói között.

2. Generációk közötti kapcsolatok

Napjaink öregedő társadalmában a különböző korcsoportok közötti interakciók fokozatos eltűnése problémaként jelenik meg. Ennek következtében gyakran előfordul, hogy a generációk tagjai nem rendelkeznek megfelelő ismerettel a másik csoportot illetően, ami sztereotípiákhoz és előítéletekhez vezethet. Az ismerethiány ugyanis hozzájárul a torz, gyakran negatív elképzelések kialakulásához (Christian et al., 2014). E folyamatok enyhítésére az intergenerációs kapcsolatok kialakítása hatékony megoldást, mivel ezek elősegíthetik a generációk közötti

megértést és tiszteletet. Így csökkenthetik a sztereotípiák kialakulásának esélyét és hozzájárulhatnak az ageizmus kezeléséhez (Pettigrew & Tropp, 2008). Allport (1954) által megfogalmazott kontaktushipotézis is alátámasztja ezt a megközelítést, mivel elmélete szerint az egyes generációk közötti minőségi interakciók segíthetnek csökkenteni az életkorral kapcsolatos előítéleteket (Kolos et al., 2020). Az interakciók és kapcsolatok hiánya más csoportok tagjaival ugyanis elősegíti a sztereotípiák kialakulását, míg az intergenerációs kapcsolatok pozitív attitűdöket generálhatnak és növelhetik a tiszteletet a különböző generációk iránt (Christian et al., 2014).

Allport szerint a következő tényezők szükségesek a csoportok közötti hozzáállás javításához:

- Elengedhetetlen az *egyenlő státuszú* kapcsolat kialakítása a különböző csoportok tagjai között, valamint a csoportokon *átívelő együttműködés* előmozdítása és *közös célok* kitűzése.
- Emellett a megfelelő *intézmények* és *hatóságok támogatása* is kulcsszerepet játszik a folyamatban (Drury et al., 2016).

Összességében az előítéletek és sztereotípiák kezelése összetett és sokrétű feladat, amely számos tényezőtől függ. Ebben a kontextusban fontos figyelembe venni, hogy Allport elmélete szerint az előítéletek megváltoztathatók, amennyiben nem gyökereznek mélyen az egyén személyiségében és életében. Ha azonban ezek az előítéletek mélyen gyökereznek, a változtatásuk rendkívül nehéz (Atteneder, 2017). A kontaktushipotézissel kapcsolatos nemzetközi kutatások azonban azt mutatták, hogy a csoportok közötti pusztán kapcsolat nem elegendő a negatív sztereotípiák csökkentésére (Christian et al., 2014). A tanulmányok rámutattak, hogy nem a kapcsolatok mennyisége, hanem azok minősége játszik meghatározó szerepet a sztereotípiák mérséklésében. Ebből következik, hogy a generációk közötti programok és események elősegítik az interakciók intenzifikálását és hozzájárulhatnak a negatív előítéletek csökkentéséhez. Minél hosszabb ideig tartanak ezek az interakciók, és minél szorosabb együttműködés alakul ki egy közös cél érdekében, annál hatékonyabb eredmények érhetők el (Gluth et al., 2010).

A kontaktushipotézist 1997-ben kibővítették, és az így kialakult új elméletet kiterjesztett kontaktushipotézisként említik. A kiterjesztett kontaktushipotézis szerint a generációk közötti kapcsolatok nemcsak közvetlen interakciók révén, hanem közvetett tapasztalatok alapján is hozzájárulhatnak a sztereotípiák csökkentéséhez és az öregedéstől való félelem mérsékléséhez. Az elmélet szerint, ha a különböző csoportok tagjai tudomást szereznek más csoportok tagjainak pozitív tapasztalatairól, ez elősegítheti a kölcsönös megértést és tiszteletet, anélkül, hogy közvetlen kapcsolatba kellene kerülniük (Drury et al., 2016). Ebből következően, ha a fiatalok pozitív kapcsolatokat alakítanak ki az idősebbekkel, az hozzájárulhat a velük szembeni attitűdök javulásához. Ennek megfelelően előnyként értékelhető, hogy a generációk közötti közvetlen interakciók nem feltétlenül szükségesek a kedvezőbb hozzáállás kialakulásához, mivel a pozitív tapasztalatok, még közvetett módon is, elősegíthetik az attitűdök változását (Kolos et al., 2020).

A generációk közötti interakció kérdése a társadalmi részvétel fogalma révén szélesebb perspektívába kerül. A társadalmi részvétel az idősebb emberek aktív bevonódását jelenti olyan tevékenységekbe, mint a szabadidős, kulturális, oktatási és közösségi programok, amelyek hozzájárulnak társadalmi integrációjukhoz (Hewson et al., 2018). Összességében a társadalmi részvétel pozitív hatással van az idősebb korosztály szellemi és fizikai egészségére. A társadalmi fejlődés kontextusában egyre inkább központi szerepet kapnak olyan kezdeményezések, mint az „idősbarát” városok kialakítása, amelyek az idősebb korosztály életminőségének javítását tűzik ki célul (Kolos et al., 2020).

3. Generációs projektek

A társadalmi struktúrák változása a demográfiai változások hatására két szinten is jelentős kihívásokat hoz.

A családi szintet illetően a hagyományos életformák mintázata megújul és a hangsúly inkább az egyénre kerül. Ennek következményeként egyre kevesebb a többgenerációs háztartás, csökkennek a generációk közötti kapcsolatok, és az érzelmi közelség is csökken a generációk között (Bundesministerium für Arbeit, Soziales und Konsumentenschutz, 2015). Mikroszinten kutatások igazolták, hogy a gyermekek és nagyszülők közötti kapcsolat hosszú távon pozitívan befolyásolja az idősebb emberekről alkotott megítélést (Tam et al., 2006).

A társadalmi struktúrák a társadalomban, azaz a családon kívül is megváltoztak. A demográfiai változások társadalmi instabilitáshoz és az idős korról alkotott kép megváltozásához vezetnek (Bundesministerium für Arbeit, Soziales und Konsumentenschutz, 2015). Továbbá, az emberek hajlamosak arra, hogy már egészen fiatal koruktól kezdve csak kortársaikkal kommunikáljanak. Ezáltal az egyes generációknak kevés lehetőségük van arra, hogy megismerjenek más generációkat is. A mai társadalmakban magas fokú izoláció tapasztalható, amelyet a közösségi média tovább erősít (Pettigrew & Tropp, 2008).

Ezért különösen fontos a generációs projektek szerepének hangsúlyozása, hiszen ezek a leghatékonyabb eszközei a sztereotípiák leküzdésének. Az ilyen kezdeményezések elősegítik a generációk közötti interakciót, amely hozzájárulhat az előítéletek csökkentéséhez és a társadalmi kapcsolatok erősítéséhez. Emellett a személyes kommunikáció a generációk közötti kapcsolatok egyik alapvető összetevőjeként említhető (Pettigrew & Tropp, 2008).

A generációk közötti projektek olyan közösségeket hoznak létre, amelyekben fiatalok és idősek találkozhatnak, kapcsolatot építhetnek és jobban megismerhetik egymást. Ez hozzájárulhat a kölcsönös megértés kialakulásához (Graf & Schnelle, 2014). Az ilyen generációk közötti projektek előfordulása az utóbbi években egyre gyakoribb és a jövőben várhatóan még nagyobb szerepet kapnak a generációk közötti kapcsolatok erősítésében (Höpflinger, 2010).

A generációk közötti projektek komplex és összetett kezdeményezések. Ezek a projektek különböző kontextusokban jelennek meg, és széles spektrumú témákat érintenek, ami lehetővé teszi számukra, hogy különböző célokat tűzzenek ki (Graf & Schnelle, 2014). Mivel a kapcsolat minősége fontosabb, mint a kapcsolat mennyisége, ezek a generációk közötti programok és különböző események lehetőséget biztosítanak arra, hogy a generációk minőségi időt töltsenek együtt. Számos olyan projekt is létezik, amelyek során a fiatalok tanítják az idősebbeket a modern technológiáról, vagy mesélő kávézókat szerveznek. Továbbá, a generációk közötti kapcsolatok erősítését célzó kezdeményezések közé tartoznak az idősoththonokkal és gondozóoththonokkal kapcsolatos projektek, különböző lakásprojektek, valamint kulturális programok is (Höpflinger, 2010). A generációs projektek egyrészt új lehetőségeket kínálnak az összetartozás érzésének megélésére. Másrészt erősítik a civil társadalmat, mivel a generációk közötti együttműködés elősegíti a társadalmi kohéziót, a közösségi értékek megerősítését, valamint a társadalmi felelősségvállalás növekedését (Graf & Schnelle, 2014).

A generációs projektek előnyei és lehetőségei az alábbiakban kerülnek részletesen bemutatásra. Említést tesznek a sztereotípiák és határok lebontásának lehetőségéről, a viták helyszínének megteremtéséről, a közös pontok felfedezéséről, az aktív társadalmi kapcsolatok előmozdításáról és a tapasztalatcseréről. A generációk közötti projektek emellett szórakoztató lehetőséget kínálnak a találkozásra és a különböző generációkkal való ismerkedésre (BMASK, 2015). Számos programot és intézkedést dolgoztak ki a generációk közötti kapcsolattartás érdekében, hogy csökkentsék a fiatal felnőttek körében az életkoron alapuló megkülönböztetést. Höpflinger (2010) szerint azonban hiányoznak a nem családi generációk közötti projektek fenntarthatóságára vonatkozó értékelő tanulmányok (Höpflinger, 2010).

A társadalom egyik alapvető feladata a különböző korú emberek integrálása, valamint a generációk közötti kapcsolatok javítása. Ebből következik, hogy elengedhetetlen az idősek társadalmi támogatásának biztosítása, amely hozzájárulhat a magány érzésének enyhítéséhez és a depresszió kialakulásának megelőzéséhez (Sipowicz et al., 2021).

Az „Egészséges idős kor évtizede” (2021–2030) egy globális ENSZ-kezdeményezés, amelynek célja az idősek életminőségének javítása kormányzati, civil, tudományos és magán-

szereplők együttműködésével. A program négy fő területre fókuszál: az öregedésről való gondolkodás megváltoztatására, az idősek támogatására képes közösségek kialakítására, integrált és személyközpontú egészségügyi ellátás biztosítására, valamint a hosszú távú gondozáshoz való hozzáférés javítására (World Health Organization, 2015).

A globális elemzés után a szekunder kutatás középpontjában az osztrák-magyar határtér-ség állt. A következőkben e régióra vonatkozó jó példa kerül bemutatásra.

A „Vollpension Generationencafé GmbH” az osztrák generációk közötti szociális vállalkozás. A Vollpension egy innovatív vendéglátóhely, amely az intergenerációs kapcsolatok erősítésére összpontosít, különösen az idősebb és a fiatalabb korosztályok között. projekt célja, hogy lehetőséget biztosítson az idősek számára, hogy aktívan részt vegyenek a közösségi életben, miközben megosztják életük tapasztalatait és kulináris tudásukat. A Vollpension nem csupán étterem, hanem olyan közösségi tér is, ahol a generációk közötti párbeszédet és együttműködést elősegítik. A tevékenységek révén biztosítható a hatékony generációk közötti kommunikáció, az idősekről való információszerzés és az érzelmi közelség megteremtése (Vollpension, n.d.)

A szociális szempontok mellett gazdasági érdekek is szerepet játszanak. Az öregedő társadalomban az idősebb korosztály aránya folyamatosan növekszik, ami a fogyasztói piac átalakulásához vezet. Ennek következtében egy folyamatosan bővülő, jellemzően tehetős és jómódú célcsoport alakul ki, amelyet a vállalatok egyre inkább figyelembe kell, hogy vegyenek. A több generációs célcsoportot megcélzó vállalatoknak, cégeknek tisztában kell lenniük az- zal, hogy milyen mértékben tudják megfelelően megfogalmazni a generációkon átívelő üzeneteket. Az is elengedhetetlen, hogy a cégek ügyeljenek az ageista attitűdök elkerülésére, mivel ezek hátrányosan befolyásolhatják a márkák társadalmi megítélését és a fogyasztói bizalmat (Zniva, 2016).

4. Módszertani megközelítés

A kutatás során a szekunder forráselemzés megelőzte a primer adatgyűjtést és biztosította a kutatás alapvető elméleti és metodológiai megalapozását. A kutatás módszertana elsősorban nyitott kérdésekre épülő adatgyűjtésen alapult, amelyet számszerűsíthető elemzési eljárások egészítettek ki. A kérdőív zárt és nyílt kérdéseket egyaránt tartalmazott.

A mintavétel hatékonyságának növelése érdekében a felmérés online kérdőív formájában valósult meg 2023 folyamán, lehetővé téve a résztvevők számára, hogy mindkét országban a lakóhelyüktől függetlenül vegyenek részt az felmérésben. Az adatgyűjtés két standardizált kérdőív segítségével történt, melyek közül az egyik német, a másik magyar nyelven volt elérhető és a kérdőív nyelve a válaszadók anyanyelvéhez igazodott. Az online felméréshez a Qualtrics.com szoftveres kutatási eszköze került felhasználásra. A felmérés minden eszköztípusra optimalizálva volt, így az asztali számítógépeken, laptopokon, táblagépeken és okostelefonokon való részvétel is lehetővé vált. Az eredmények reprodukálhatóságának, általánosíthatóságának és objektív ellenőrizhetőségének biztosítása érdekében standardizált kérdőív került alkalmazásra.

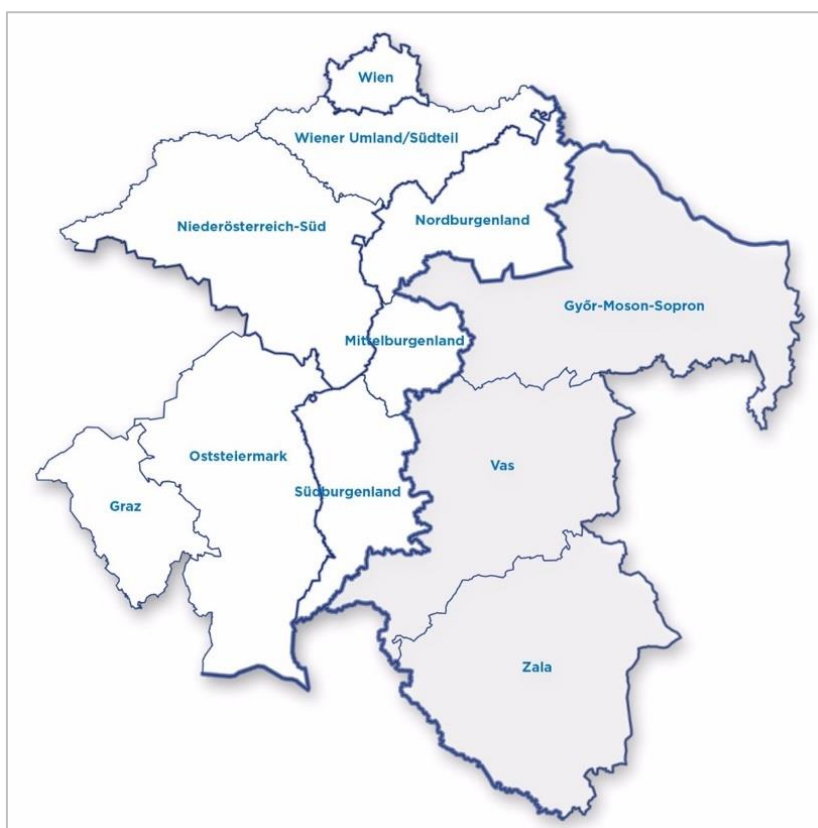
A kérdőív a generációk közötti együttműködést támogató programokkal kapcsolatos válaszadói nyitottságot és attitűdöt vizsgálja. Az egyik kérdéskör arra irányult, hogy a válaszadók részt vennének-e ilyen programokban és különböző lehetőségeket kínált, úgy, mint például a nemzetközi szintű részvétel, csak hazai programokban való részvétel vagy a részvétel elutasítása. A második kérdéskör vizsgálata során, arra voltam kíváncsi, hogy milyen javaslatokat fogalmaznak meg a válaszadók a fiatal és idős generációk közötti kapcsolat erősítésére. A kutatás legfőbb célja, hogy információkat gyűjtsön a programok iránti érdeklődésről és a potenciális fejlesztési lehetőségekről.

A nyílt végű válaszok tartalomelemzése tematikus kódolás alkalmazásával történt, amely lehetővé tette a szöveges adatok rendszerezését, a visszatérő mintázatok azonosítását, valamint

a kulcstémák strukturált feltárását. A kódolási folyamat első lépéseként a válaszok egyedi kódokkal lettek ellátva, majd ezek a kódok magasabb szintű kategóriákba kerültek besorolásra, így biztosítva az értelmezés koherens és átlátható keretét. A kvantitatív adatok elemzése számítógépes statisztikai szoftver alkalmazásával történt. A numerikus tulajdonságok vizsgálata során a normalitás tesztelésére került sor, majd a statisztikai elemzés t-próba alkalmazásával történt, amely lehetővé tette megbízható és szignifikáns következtetések levonását.

5. Kutatási eredmények

A kutatás alappopulációja 18 és 35 év közötti osztrák és magyar egyetemi hallgatókból áll, akik a határ menti régióban tanulnak. Ez a régió magában foglalja az alábbi osztrák tartományokat: Burgenland, Bécs, Bécs környéke, Alsó-Ausztria, Graz és Stájerország, valamint az alábbi magyar vármegyéket: Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala. A kutatásban való részvétel kitétele az volt, hogy a minta azokat az aktív hallgatókat foglalja magában, akik az adott régiókban található oktatási intézményekben tanulnak.

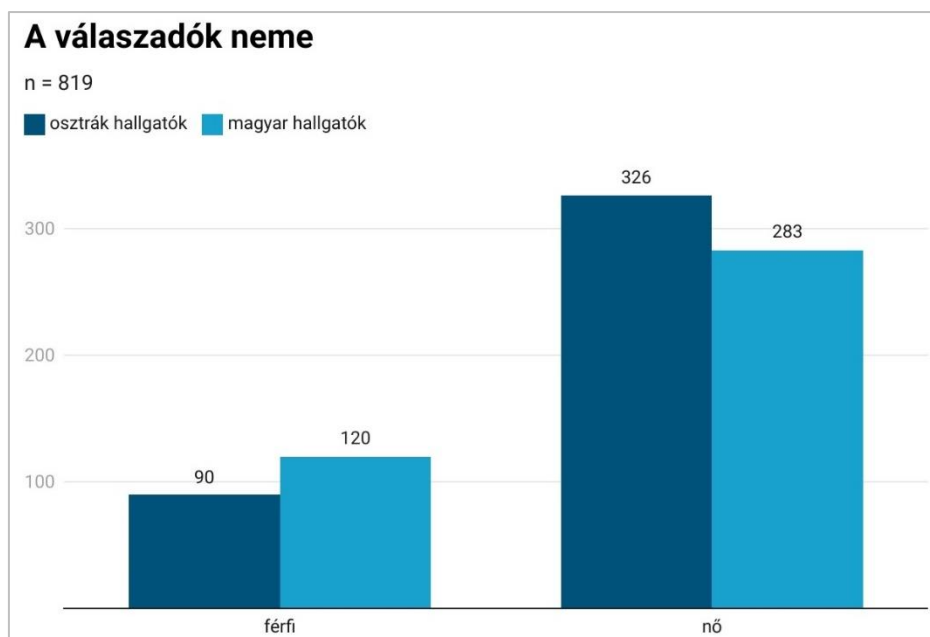


1. ábra: Az osztrák–magyar határ menti vizsgálati régió

Forrás: Interreg AT-HU (n.d.)

Összesen 819 személy vett részt az empirikus kutatásban, akik teljes körűen kitöltötték a kérdőívet és az adatfeldolgozás során figyelembe lettek véve. Az első minta 416 (50,8%) osztrák oktatási intézményekben tanuló hallgatót tartalmaz, míg a második minta 403 (49,2%) magyar hallgatót. Továbbá a nemek eloszlása nem egyenletes.

A résztvevők körülbelül háromnegyede nő (609 fő), míg a fennmaradó rész férfi (210 fő). Ez az arány mindkét ország esetében hasonló tendenciát mutat: az osztrák hallgatók körében 326 fő nő és 90 fő férfi, míg a magyar hallgatók esetében 283 fő nő és 120 fő férfi (2. ábra). Ez azt jelenti, hogy mindkét minta esetében felülreprezentáltak a női válaszadók. Bár ez a torzulás a jelen kutatás központi kérdéseit érdemben nem befolyásolja, a jövőbeli vizsgálatok esetében indokolt lehet a nemi kiegyensúlyozottságra való tudatos törekvés.

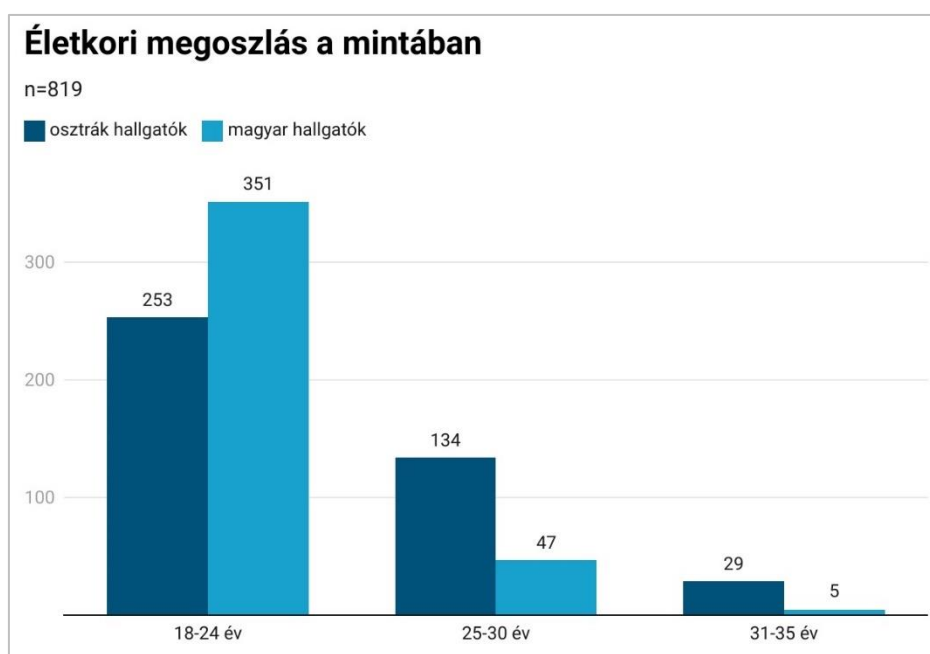


Megjegyzés: y-tengely: a válaszadók száma (fő); x-tengely: a válaszadók neme

2. ábra: A válaszadók nemek szerinti megoszlása

Forrás: Saját szerkesztés

A minta életkori összetételét tekintve a válaszadók túlnyomó többsége a 18–24 éves korosztályba tartozik: az osztrák hallgatók közül 253 fő, míg a magyar hallgatók közül 351 fő ebbe a kategóriába esik (3. ábra). A 25–30 éves korcsoportban jelentősen kisebb arányban képviselik magukat a válaszadók (osztrákok: 134 fő; magyarok: 47 fő), míg a 31–35 éves korosztályban már csak elenyésző számú hallgató szerepel (osztrákok: 29 fő; magyarok: 5 fő). Ez az eloszlás megfelel a felsőoktatásban tanulók jellemző korstruktúrájának, ugyanakkor jelzi, hogy a vizsgálat elsősorban a fiatal felnőttek attitűdjeit tükrözi.



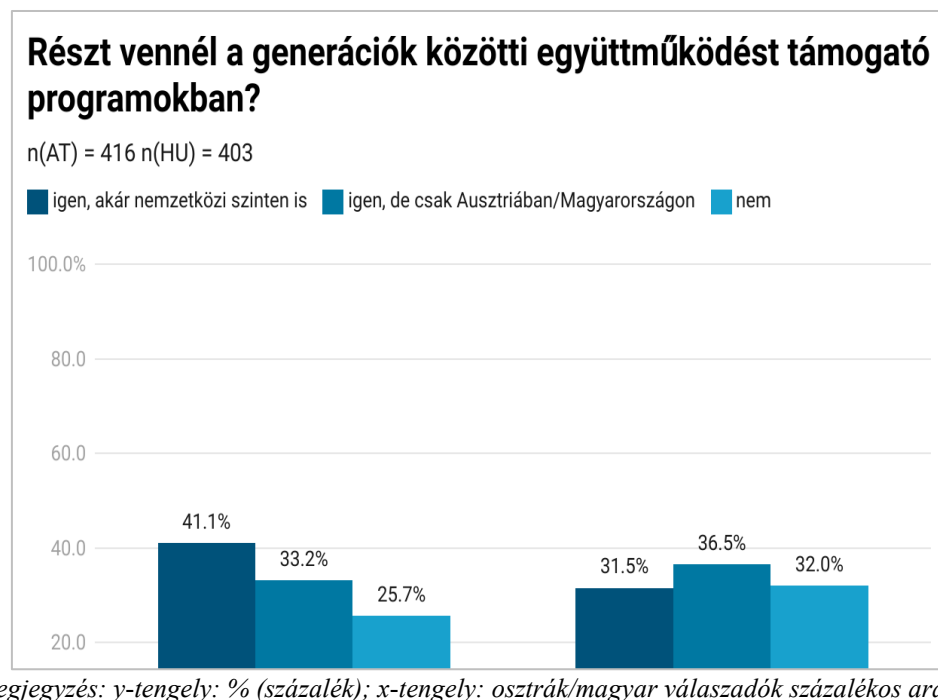
Megjegyzés: y-tengely: a válaszadók száma; x-tengely: a válaszadók korcsoportja

3. ábra: A válaszadók életkori megoszlása

Forrás: Saját szerkesztés

A kérdőív egy zárt kérdéssel kezdődött, amely arra kérdezett rá, hogy a válaszadók részt vennének-e generációk közötti együttműködést támogató programokban, különböző szintű részvételi lehetőségeket felkínálva, különös hangsúlyt fektetve az idősebb generációkkal való együttműködésre. Három válaszlehetőség közül választhattak: „nemzetközi és hazai szinten”, „csak hazai szinten” és „nem veszek részt” (4. ábra). Ez a kérdés bevezeti a generációk közötti együttműködés témáját és segít feltérképezni a válaszadók nyitottságát.

Összességében elmondható a teljes mintáról ($n=819$), hogy a válaszadók több mint egyharmada (298 fő) nyitott mind a nemzetközi, mind a hazai szintű programokra. További egyharmaduk (285 fő) nyitott volt, de csak hazai szinten mutatott lehetséges nyitottságot. A fennmaradó 236 résztvevő teljesen zárkózott volt. Sem hazai, sem nemzetközi szinten nem lenne hajlandó részt venni semmilyen generációk közötti programban.



Megjegyzés: y-tengely: % (százalék); x-tengely: osztrák/magyar válaszadók százalékos aránya

4. ábra: A generációk közötti együttműködést támogató programok iránti nyitottság

Forrás: Saját szerkesztés

A következőkben a két minta külön vizsgálatára került sor, annak érdekében, hogy megfigyelhető legyen, van-e eltérés az osztrák oktatási intézményekben tanuló hallgatók és a Magyarországon tanuló diákok között a generációk közötti együttműködési programokkal kapcsolatos nyitottság és attitűd tekintetében. Általánosságban elmondható, hogy az osztrák diákok több mint 40%-a nyitott a nemzetközi generációk közötti programokra, míg ez az arány a magyar hallgatók esetében 10%-kal alacsonyabb. Továbbá az osztrák hallgatók egyharmada (33,2%) érdeklődik generációk közötti együttműködést támogató programok iránti azonban, csak hazai viszonylatban. Hasonló tendencia figyelhető meg a magyar hallgatók (36,5%) körében is a hazai intergenerációs programok esetében. A generációk közötti programokban való részvétel elutasítása az osztrák és magyar diákok körében is jelen volt, de eltérő mértékben. Ami a generációk közötti programokban való részvétel elutasítását illeti, az osztrák diákok negyede (25,7%) és a magyar diákok közel egyharmada (32,0%) nem mutatott nyitottságot.

A két mintát vizsgálva megállapítható, hogy szignifikáns különbség van az osztrák ($M = 1,85$; $SD = 0,804$) és a magyar diákok ($M = 2,00$; $SD = 0,789$) között a generációk közötti együttműködést elősegítő programokra való nyitottság tekintetében, $t(817) = -2,837$; $p = 0,005$. Ez a különbség arra utalhat, hogy a két ország hallgatói eltérő társadalmi attitűdökkel viszonyulnak az intergenerációs kapcsolatokhoz, amely több tényezőre vezethető vissza. A különbség hátterében az állhat, hogy Ausztriában az intergenerációs programok beágyazottabbak az

oktatási és társadalmi gyakorlatba, míg Magyarországon ezek kevésbé intézményesültek, ami hatással lehet a hallgatók attitűdjeire és nyitottságára.

A kutatás következő részében a válaszadók nyitott kérdést kaptak, amely a következőképpen hangzott: „*Milyen javaslatot tennél a fiatal és idős generációk egymáshoz közelítése érdekében? Oszd meg kérlek a javaslataidat!*” Ez a kérdés lehetőséget biztosított arra, hogy a résztvevők szabadon kifejtsek véleményüket és konkrét ajánlásokat tegyenek a generációk közötti kapcsolatok erősítésére, valamint a két csoport közötti szociális interakciók elősegítésére irányuló lehetséges intézkedésekről. A nyitott kérdés lehetőséget biztosított arra, hogy a résztvevők konkrét ötleteket és ajánlásokat adjanak, amelyek segíthetnek a generációk közötti interakciók fejlesztésében és a programok hatékonyságának növelésében.

A 819 válaszadóból összesen több mint 300-an válaszoltak a nyílt kérdésre konstruktív és változatos fejlesztési javaslatokkal. Ezek között 186 javaslat érkezett az osztrák diákoktól és 115 ötlet a magyar diákoktól. Az ötletek tematikusan csoportosításra kerültek, amely lehetővé tette a válaszadók által javasolt megoldások részletes, strukturált értékelését. A kategorizálás célja, hogy a különböző javaslatok egyértelműen azonosítható, releváns témákra bontva elemezhetők legyenek, így elősegítve a generációk közötti kapcsolatok erősítésére irányuló programok pontosabb kialakítását. A következőkben ezek a kategóriák és különbségek kerülnek fókuszba.

A leggyakoribb válaszok *konkrét programjavaslatok* voltak, melyek több alkategóriába sorolhatók, hogy azonosítani lehessen a generációk közötti programok különböző típusait.

Az első alkategória a „*kulturális és szabadidős program*” volt. Ez olyan programokra vagy eseményekre utal, ahol fiatalok és idősek közös program keretében találkoznak, hogy együttesen élményeket szerezzenek. A kulturális rendezvények között több lehetőség is felmerült, többek között a következő javaslatok: *közös múzeum-, színház-, iskola- vagy óvodalátogatás az idősekkel, például történelemóra tartása személyes élményekkel (a háború utáni időszak témájában)*. Ami a szabadidős tevékenységeket illeti, a *generációk közötti workshopokat, kirándulásokat, táncórákat, játékesteket, faluünnepet és a közös könyvolvasást* említették. Specifikusan a hagyományok megőrzését is hangsúlyozták, mint például az idős és a fiatal néptáncscsoportot. Az egyik különösképpen kiemelendő javaslat az volt, hogy szervezzenek olyan képzési programokat, amelyeken a fiatalok idősebbektől tanulhatnak, például olyan kézműves témákban, mint a varrás, horgolás vagy kötés. („*Szervezzünk 'hozd el a nagyapádat' rendezvényeket és tartsunk közös tevékenységeket már az iskolában, hogy a gyerekek minél több időt tölthessenek az idős emberekkel és közös élményeket szerezzenek.*”)

A „*verbális fókuszú programok*” és a „*korosztályok közötti kommunikációra és beszélgetésekre való nyitottság*” alkategóriát többször említették. Ezek közé tartoztak a *kölcsönös eszmecserét elősegítő közös tevékenységek*. A cél egymás nézeteinek, gondolkodásmódjának és világnézetének megismerése. („*Mesélj magadról, én mesélek magamról mottóval szervezett esték - idősök és fiatalok beszélgetnek a saját fiatalkori kihívásaikról és lehetőségeikről.*”)

Továbbá hangsúlyozásra került a „*személyes találkozási fontossága*”, a két generáció kölcsönös meghallgatása, valamint az idősebb generáció aktív társadalmi szereplőként való elismerése, továbbá értékességük, fontosságuk kihangsúlyozása. Ezeknek az ötleteknek az előnyei közé tartozik az idősek társas magányának csökkentése, a tapasztalatok és különböző nézőpontok cseréje, valamint az intergenerációs tanulás lehetősége. Továbbá, fontos közös témák és érdeklődési körök kialakítása, amelyek értékes beszélgetésekhez vezethetnek. Egy válaszadó azt javasolta, hogy az időseket úgy kellene kezelni, mintha ők lennének az egyén nagyszülei, ezzel erősítve az érzelmi kapcsolatokat és a generációk közötti tiszteletet. („*... A tipikus „fiatal” és „idős” problémákat is felvetném, hogy a generációk egymás helyébe képzelhessék magukat... Mert nagyon gyakran hallom, hogy „az én koromban” ... A generációk sokat tanulhatnak egymással és egymástól!*”)

További ötletek merültek fel a „*programok*” témakörében: „*Az idősek megismertetése a modern technológiával*”. Olyan ötleteket javasoltak, mint például az idősebbek képzése a modern IT és digitális eszközök használatára, a szleng vagy a közösségi média biztonságos

használatának oktatása. („Az idősök megtanítása az okoseszközök és a közösségi média használatára ...”)

Ezen kívül „kölsönös gondoskodáson és támogatáson alapuló programjavaslatokat” adtak. Kiemelt figyelmet kaptak az idősotthonokkal és az óvodákkal kapcsolatos események. A válaszadók szerint több olyan közös programot lehetne szervezni, amelyben a fiatalok önkéntesként vehetnének részt. Érdekes ötlet volt az „idős ember mentorálása” javaslat, amelyben az egyetemi hallgatók folyamatosan támogatják ugyanazt az idősebb személyt, biztosítva ezzel a hosszú távú kapcsolatot és a bizalom építését. Ez mindkét fél számára előnyös, hiszen a fiatalok segíthetnek az idősebbeknek, miközben értékes társas kapcsolatokat alakíthatnak ki és oda-vissza irányú tudásmegosztás is történhet. Az idősebbek számára is pozitív hatással bírhat az interakció, hiszen a társas támogatás és a fiatalokkal való kapcsolat erősítheti a közösségi érzést. Az eredmény az, hogy mindenki értékesnek érzi magát a társadalomban. („... A fiatalok számára valami hasonlót, mint egy rövidített önkéntes szolgálatot... például egy idősök otthonában való munkavégzés... ahol először is ráébrednek, milyen fontos, hogy az idősebb embereket ne hagyjuk figyelmen kívül, hanem megérdemlik, hogy törődjünk velük és foglalkozzunk velük.”)

Egy másik megfigyelt kategória az „oktatás”. A javasolt megoldás az intergenerációs együttműködés erősítésére irányul. A legfontosabb alapelvek közé tartozik a kölcsönös tisztelet, elfogadás és empátia. A fiataloknak türelmesebbeknek kellene lenniük az idősebbekkel, míg az idősöknek nem lenne szabad folyamatosan összehasonlítaniuk a saját fiatalságukat a mostani fiatalokéval. („... Felejtük el a “bezzeg az én időmben” vagy “régen minden jobb” volt fajta mondatokat ...”)

Többször elhangzott, hogy az élet korábbi szakaszaiban az embert figyelmetlenül formálja a környezete. Ennek eredményeként azt a megoldást javasolták, hogy az ageizmus enyhítését a „gyermeknevelésre” kellene visszavezetni, és a generációk közötti kapcsolattartással kellene megoldani. („Ha valaki ezen változtatni akar, azt a gyermeknevelésre vezetném vissza.”)

A válaszadók számos konkrét programjavaslatot fogalmaztak meg a generációk közötti kapcsolatok erősítésére, melyek több kategóriába sorolhatók. A leggyakoribb ötletek közé tartoztak a kulturális és szabadidős programok, mint közös kirándulások, rendezvények, workshopok vagy hagyományörző tevékenységek. Emellett hangsúlyozták a beszélgetésekre épülő programokat, a kölcsönös tanulást és a személyes találkozások fontosságát. Több javaslat érkezett az idősök digitális készségeinek fejlesztésére és a gondoskodáson alapuló együttműködésekre, például önkéntes mentorprogramokra. Az oktatás és a gyermeknevelés szerepe is megjelent, mint hosszú távú megoldás az ageizmus csökkentésére, a kölcsönös tisztelet és empátia erősítésével.

6. Összefoglalás és konklúzió

Összességében megállapítható, hogy a vizsgált két minta között jelentős különbség figyelhető meg a generációk közötti együttműködést elősegítő programok iránti nyitottság tekintetében. Általánosságban elmondható, hogy az osztrák határmenti hallgatók nyitottabbak mind a nemzetközi, mind a hazai generációk közötti programokra. Továbbá mindkét mintában nagy érdeklődés mutatkozott a nemzeti generációk közötti együttműködés iránt. A generációk közötti programok elutasítását a magyar diákok említették gyakrabban.

Több mint 300 különböző generációk közötti programjavaslat született az ötletek és gondolatok összegyűjtése során. A hallgatók leggyakrabban olyan kulturális és szabadidős tevékenységek szervezését részesítették előnyben, amelyek közös élmények megélését teszik lehetővé, például generációs workshopok vagy kézműves tudásátadás formájában. Az osztrák-magyar határregióban a következő típusú generációk közötti programok népszerűek: a kultúrára és szabadidőre összpontosító programok, a generációk közötti kommunikáció és beszélgetések, az idősök informatikai képzése és a közösségi szolgálat.

A javasolt programok sokszínűsége jól tükrözi a hallgatók nyitottságát, ugyanakkor a gyakorlati kivitelezhetőség eltérő lehet. Míg egyes kezdeményezések például közös szabadidős tevékenységek könnyen megvalósíthatók, mások, például intézményesített tudásátadó programok, komolyabb erőforrásokat és szervezési háttérrel igényelnek. A megvalósítás sikeressége így nagymértékben függ a helyi lehetőségektől és az érintett szereplők együttműködésétől.

Mindez kiemeli a fontosságát annak, hogy a generációk közötti kapcsolatok és párbeszéd nem csupán lehetőség, hanem közös felelősség. Egy olyan híd, amelyen keresztül múlt és jövő egymásra találhat, hogy egy emberibb, összetartóbb társadalmat formáljon. A jövőbeli nemzeti programoknak figyelembe kell venniük a különböző kultúrák eltérő attitűdjait, és rugalmasan alkalmazkodniuk kell ezekhez. A politikai döntéshozók és intézmények támogatása kulcsfontosságú az ilyen kezdeményezések sikerében, amelyek erősíthetik a társadalmi kohéziót és hozzájárulhatnak az ageizmus csökkentéséhez.

A vizsgálat egyik elsődleges korlátját a minta reprezentativitása jelentette. A 819 fős válaszadói létszám statisztikailag megfelelő nagyságúnak tekinthető, azonban a minta kizárólag az osztrák–magyar határtérség egyetemi hallgatóiból állt. Ez a földrajzi és intézményi korlátozottság beszűkíti az eredmények általánosíthatóságát, különösen más régiókra és társadalmi csoportokra vonatkozóan. A résztvevők toborzása felsőoktatási intézményeken keresztül történt, amely intézményenként eltérő mértékű hozzáférést és bevonási lehetőséget eredményezett, ezáltal csökkentve a minta heterogenitását. A nemek eloszlása szintén torzítást mutatott, mivel a válaszadók mintegy háromnegyede nő volt. Bár a kutatás nem fókuszált nemi különbségekre. Az attitűdök részletesebb megértéséhez további demográfiai változók például az idősebb családtagokkal való együttélés időtartama bevonása is indokolt lenne. Emellett célszerűnek tűnik a generációk közötti programok iránti igény kulturális meghatározottságának mélyebb vizsgálata is, amelyhez elméleti keretként a Hofstede-féle kulturális dimenziómodell kínálhat kiindulópontot.

A jövőbeli kutatásokban továbbá érdemes lenne az ESG irányelvek mentén történő megközelítést, valamint az osztrák–magyar oktatási programokban megvalósuló intergenerációs programok alkalmazását vizsgálni. Esetleges további kutatások során érdemes lenne az idősebb generációk nézőpontját is vizsgálni, különösen a fiatalok irányába, hogy teljesebb képet kapjunk az intergenerációs programok hatékonyságáról és az érintettek elvárásairól.

Irodalomjegyzék

- Allport, G. W., & Clark, K. (1992). *The Nature of Prejudice*. Addison-Wesley.
- Atteneder, H. (2017). *Mediale Konstruktionen von Alter und Generation. Erkenntnisse einer transdisziplinären Stereotypenforschung*. Kopaed Verlag.
- Bundesministerium für Arbeit, Soziales und Konsumentenschutz. (2015). *Begegnung der Generationen: Leitfaden für intergenerative Projekte in Österreich* (1. Aufl.). Bundesministerium für Arbeit, Soziales und Konsumentenschutz.
<https://www.sozialministerium.gv.at/dam/jcr:5d34fbc9-871b-4922-a787-57fd00bf3415/Begegnung%20der%20Generationen.Leitfaden.pdf>
- Christian, J., Turner, R., Holt, N., Larkin, M., & Cotler, J. H. (2014). Does intergenerational contact reduce Ageism? When and How Contact Interventions Actually Work? *Journal of Arts and Humanities*, 3(1), 1–15. <https://doi.org/10.18533/journal.v3i1.278>
- Drury, L., Hutchison, P., & Abrams, D. (2016). Direct and extended intergenerational contact and young people's attitudes towards older adults. *British Journal of Social Psychology*, 55(3), 522–543. <https://doi.org/10.1111/bjso.12146>
- Endter, C. (2021). *Assistiert Altern: Die Entwicklung digitaler Technologien für und mit älteren Menschen* (1. Aufl.). Springer VS. <https://doi.org/10.1007/978-3-658-34656-0>

- Gluth, S., Ebner, N. C., & Schmiedek, F. (2010). Attitudes toward younger and older adults: The German Aging Semantic Differential. *International Journal of Behavioral Development*, 34(2), 147–158. <https://doi.org/10.1177/0165025409350947>
- Graf, M., & Schnelle, J. (2014). *Impulse für Generationenprojekte: Ergebnisse des ersten trinationalen Workshops Generationenprojekte vom 30./31. Mai 2013 in Zürich, ergänzt mit Erfahrungen aus der praktischen Arbeit in der Generationenakademie*. Migros-Kulturprozent und SAGW. https://intergeneration.ch/wp-content/uploads/2022/02/ga_broschuere_webversion-3.pdf
- Hablicsek, L., & Pákozdi, I. (2004). Az elöregedő társadalom szociális kihívásai. *Esély*, 15(3), 87–119. https://esely.org/kiadvanyok/2004_3/HABLI1.pdf
- Hewson, J. A., Kwan, C., Shaw, M., & Lai, D. W. L. (2018). Developing Age-Friendly Social Participation Strategies: Service Providers' Perspectives about Organizational and Sector Readiness for Aging Baby Boomers. *Activities, Adaptation & Aging*, 42(3), 225–249. <https://doi.org/10.1080/01924788.2017.1398034>
- Hofmeister-Tóth, Á., Neulinger, Á., & Debrecei, J. (2021). Measuring Discrimination against Older People Applying the Fraboni Scale of Ageism. *Information*, 12(11), 458. <https://doi.org/10.3390/info12110458>
- Höpflinger, F. (2010). Intergenerationenprojekte – In Arbeitswelt und Nachbarschaft. Schweizerische Akademie Der Geistes- Und Sozialwissenschaften (Hrsg.), *Auf Dem Weg Zu Einer Generationenpolitik* (pp. 181–196). Schweizerische Akademie Der Geistes- Und Sozialwissenschaften. https://www.sagw.ch/fileadmin/redaktion_sagw/dokumente/Publikationen/Berichte/auf-dem-weg-zu-einer-generationenpolitik.pdf
- Interreg AT-HU. (n.d.). *Interreg Austria-Hungary 2014-2020: Programme Area*. Retrieved January 10, 2025, from https://www.interreg-athu.eu/fileadmin/user_upload/de-map.jpg
- Jacob, R., Heinz, A., & Décieux, J. P. (2014). *Umfrage: Einführung in die Methoden der Umfrageforschung* (3. Aufl.). Oldenbourg. <https://doi.org/10.1524/9783486736175>
- Kolos, K., Kenesei, Zs., Kiss, K., Kovács, E., Michalkó, G., & Pinka-Sziva, I. (2020). Az ageizmus kialakulására ható tényezők a magyar fiatalok és idősek körében. *Demográfia*, 63(1), 5–34. <https://doi.org/10.21543/Dem.63.1.1>
- Kutlu, Y., Kucuk, L., & Yildiz Findik, U. (2012). Psychometric properties of the Turkish version of the Fraboni Scale of Ageism. *Nursing & Health Sciences*, 14(4), 464–471. <https://doi.org/10.1111/j.1442-2018.2012.00717.x>
- Pettigrew, T. F., & Tropp, L. R. (2008). How does intergroup contact reduce prejudice? Meta-analytic tests of three mediators. *European Journal of Social Psychology*, 38(6), 922–934. <https://doi.org/10.1002/ejsp.504>
- Rychtaříková, J. (2019). Perception of population ageing and age discrimination across EU countries. *Population and Economics*, 3(4), 1–29. <https://doi.org/10.3897/popecon.3.e49760>
- Sipowicz, K., Podlecka, M., Mokros, Ł., & Pietras, T. (2021). Lonely in the City–Sociodemographic Status and Somatic Morbidities as Predictors of Loneliness and Depression among Seniors–Preliminary Results. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(14), 7213. <https://doi.org/10.3390/ijerph18147213>
- Swift, H. J., Abrams, D., Marques, S., Vaclair, C.-M., Bratt, C., & Lima, M.-L. (2018). Ageism in the European Region: Finding from the European Social Survey. In L. Ayalon & C. Tesch-Römer (Eds.), *Contemporary Perspectives on Ageism* (Vol. 19, pp. 441–459). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-73820-8_27

- Tam, T., Hewstone, M., Harwood, J., Voci, A., & Kenworthy, J. (2006). Intergroup Contact and Grandparent–Grandchild Communication: The Effects of Self-Disclosure on Implicit and Explicit Biases Against Older People. *Group Processes & Intergroup Relations*, 9(3), 413–429. <https://doi.org/10.1177/1368430206064642>
- Vollpension. (n.d.). *Willkommen in der Vollpension*. Vollpension. Retrieved February 13, 2025, from <https://www.vollpension.wien>
- World Health Organization. (2015). World report on ageing and health. World Health Organization. <https://iris.who.int/handle/10665/186463>
- Zniva, R. (2016). *Ältere Konsumenten in Handel und Marketing: Empirische Überprüfung der Bedeutung von Convenience*. Springer Gabler. <https://doi.org/10.1007/978-3-658-15589-6>

Az internetes hivatkozások utolsó ellenőrzésének időpontja: 2025. június 1.